

УДК 373. 68

А.М. Коляда

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка
вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна

ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ СІЛЬСЬКИХ ШКІЛ ДО ФЕРМЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто необхідність більш ефективної підготовки учнів сільських шкіл до подальшої діяльності в сфері агропромислового виробництва. Виділено знання і вміння, якими повинен володіти сучасний фермер. Закладено основи по створенню програми інтегрованого курсу з підготовки учнів до фермерської діяльності.

***Ключові слова:** фермерство, сільська школа, гурткова робота, конструкторська та винахідницька діяльність, сучасні технології.*

Актуальність. Перехід господарства країни до ринкової економіки зумовив глибокі зміни в системі технологічної освіти і виховання учнів. Тому питання підготовки сільської молоді до фермерської діяльності є досить актуальним, оскільки переважна більшість випускників шкіл не має достатнього рівня знань для ведення сільського господарства. Хоча саме школа повинна бути ключовою ланкою допрофесійної підготовки або початкової професійної підготовки учнів. Основою для неї є технологічне виховання. В ньому проявляється творче відношення до навколишнього світу і трудової діяльності людини.

Метою даної роботи є розробка методичних рекомендацій по підготовці сільських учнів до фермерської діяльності.

Виклад матеріалу. На сучасному етапі проблемою підготовки сільської молоді до подальшої професійної діяльності займаються вчені педагоги В.М. Мадзігон, В.Г. Гетта, О.М. Коберник, С.І. Ткачук, А.А. Яценко та ін. Ними

розроблено ряд методичних рекомендацій по трудовому навчанню для сільських шкіл.

При підготовці старшокласників до фермерської діяльності необхідно враховувати особливості виробничих процесів, в які включаються учні. Оскільки більшість сільськогосподарських робіт неможливо провести в умовах матеріально-технічної бази школи, є потреба в залученні учнів до виконання польових робіт, то підготовку зручніше вести в позаурочний час.

В успішному розв'язанні завдань практичної підготовки учнів до праці в сфері сільськогосподарського виробництва особливе значення має гурткова робота учнів. Вона сприяє конкретизації і збагаченню знань з основ сільського господарства, біології, хімії, фізики, математики та інших предметів. У процесі гурткової роботи успішно реалізується принцип зв'язку навчання з життям, з продуктивною працею, в учнів найбільш успішно формується і виховується любов до сільського господарства, розвивається спостережливість, ініціатива і самостійність школярів, творче ставлення до праці. Окремі види сільськогосподарської діяльності набувають для учнів зовсім іншого значення, наповнюються особливим змістом, розкривають суть того чи іншого явища, процесу, та сприяють формуванню в підростаючого покоління матеріалістичного світогляду.

Під час гурткової роботи учні здійснюють цілий ряд політехнічних вмінь, таких як, вимірювання, планування, контроль, розвивають дослідницькі якості та здійснюють, як таке трудове навчання.

Гурткова робота дає змогу повною мірою розвинути творчі здібності учнів, безперервно поглиблювати їх пізнавальний інтерес. У процесі підготовки учні приходять до висновку, що без міцних, свідомих знань агротехніки і зоотехнії, а також основ природничо-математичних наук, без застосування передових методів праці неможливо досягти високих успіхів, керувати сільськогосподарським виробництвом. Це виховує в учнів свідоме ставлення до вивчення основ наук, переконує їх у тому, що знання потрібні для практичної діяльності у виробництві.

Сільські учні добре розуміють важливість і необхідність полегшення фізичної роботи шляхом застосування різних засобів механізації, адже вони з самого дитинства допомагають у веденні домашнього господарства. Тому зрозуміла їх тяга до техніки, конструювання і виготовлення засобів механізації та автоматизації сільського господарства.

Заняття гуртка задовольняють інтерес учнів до практичного конструювання різних технічних пристроїв. На заняттях учням даються навички розроблення і виготовлення машин, пристроїв, виробів для підвищення якості та ефективності праці. Гурток з основ фермерської діяльності необхідний, бо формує політехнічний світогляд та творче ставлення до праці, здійснює трудове виховання учнів та ознайомлює їх з сільськогосподарським виробництвом.

Основним змістом діяльності гуртка є конструювання та виготовлення засобів малої механізації сільськогосподарських робіт, діючих моделей сільськогосподарської техніки. Заняття повинні забезпечити підготовку учнів до трудової діяльності у різних сферах сільськогосподарського виробництва та домашньому господарюванні, дати учням відомості про основи сучасного агропромислового виробництва, сучасну техніку, технології, вимоги професії до людини, проектно-технологічну діяльність; сформувати навички розв'язання творчих практичних завдань [2].

Для організації гуртка перш за все необхідно визначити зміст навчання, який відповідав би цілям освіти і сприяв їх організації та реалізації. Вирішальна роль у розв'язанні цього питання належить навчальній програмі, адже вона фіксує структуру змісту, логіку викладання, певною мірою визначає методи навчання. Доцільна, з педагогічної точки зору програма, сприяє не лише забезпеченню дидактичної мети, а й реалізації інших освітніх функцій: розвиваючої, виховної тощо.

Реалізація змісту програми гуртка повинна забезпечувати вирішення таких завдань, що випливають з аналізу кваліфікаційної характеристики:

- забезпечення належного рівня підготовки у виконанні сільськогосподарських робіт на колісних тракторах легкого класу та

сільськогосподарських машинах, що агрегатуються з цими тракторами, відповідно до вимог агротехніки та агротехнології.

- формування вмінь підготовки, висівання, висаджування посівного та садильного матеріалу (зернових, кормових, технічних, овочевих, плодово-ягідних культур тощо). Комплектування машинно-тракторних агрегатів.

- створення необхідних умов для проведення технічного обслуговування тракторів, автомобілів, сільськогосподарських машин та пристроїв до них. Визначення та усунення несправностей тракторів, сільськогосподарських машин, автомобілів. Ремонтування, проектування, складання та регулювання вузлів і агрегатів середньої складності сільськогосподарських машин, тракторів із заміною окремих вузлів і деталей. Підготовки транспортних засобів та сільськогосподарських машин до зберігання. Контролю витрат паливно-мастильних матеріалів на виконувану роботу.

- навчання учнів читанню нескладних машинобудівних креслень, схем, користуванню інструкціями з експлуатації машин. Додержання правил і норм охорони праці, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

Технічне мислення школярів повинно спиратися на такі знання та вміння:

- виконувати і читати ескізи, технічні рисунки, креслення;
- збирати або ж підбирати деталі чи вузли механізмів;
- власноручно виготовляти певні механізми, або ж малогабаритну техніку;
- зберігати, переробляти сільгосппродукцію тощо.

Роботу гуртка раціонально вести на протязі трьох років, а саме в 10, 11 і 12 класах. Для проведення занять відводиться 2 години на тиждень. Керівником гуртка у більшості випадків є вчитель трудового навчання, оскільки має технічну та методичну підготовку, необхідну для даної діяльності [1].

На протязі першого року гурткової роботи учні детально знайомляться із загальнотехнічною літературою (довідниками, державними стандартами тощо), розв'язують завдання творчого характеру, займаються конструюванням найпростіших механізмів, пристроїв, виконують нескладні розрахунки деталей машин, виготовляють і досліджують діючі моделі механізмів. На заняттях знайомляться з досягненнями науки і техніки в тій чи іншій галузі сільського

господарства, з основними видами рухів та кінематичними параметрами, які діють на елементи механізмів, порядком виготовлення деталей та вимогами естетики і застосуванням її в конструюванні.

Другий рік присвячується виконанню розрахунків деталей механізмів та пристроїв відносно невеликих габаритів, незначної складності в натуральну величину. При розрахунках учні здобувають нові знання з правил технічних вимірювань, допусків і посадок, точності та чистоти обробки поверхонь деталей, удосконалення технологічних операцій виготовлення деталей.

Третій рік занять гуртка є підсумковим – учні на достатньо високому рівні оформляють документацію конструювання деталей механізмів та пристроїв, виготовляють зразки механізації в натуральну величину, коректують конструкції відповідно до попередньо освоєної методики дослідних конструкцій.

На кожному етапі роботи керівником гуртка розробляється конкретна тематика, за якою потім складається план роботи.

Важливою ланкою при розробці учнями конструктивних рішень є використання комп'ютерної техніки як інструмента діяльності. За допомогою комп'ютера школярі зможуть спроектувати задуманий виріб, розробити художнє оформлення свого виробу, підготувати обґрунтування вибору проекту. Для цього треба мати певний набір знань і умінь роботи з комп'ютерною технікою.

Самостійне виконання школярем вдалого проекту неможливе без систематичної технічної підготовки, що включає в себе не тільки знання про матеріал і способи його обробки, а й уміння обробляти цей матеріал, надавати йому бажаної форми. Основою якісної підготовки може бути вміло підібране педагогічне програмне забезпечення гурткової роботи. Тут комп'ютер виступає вже як один з технічних засобів навчання. Крім цього, будь-яка форма використання комп'ютерної техніки в процесі навчання дає змогу учням здобувати визначені уміння і навички роботи з такою технікою, розширювати свій кругозір.

Висновки. Отже гурток підготовки учнів до фермерської діяльності має на меті забезпечити підготовку старшокласників до трудової діяльності в сфері сільськогосподарського виробництва та домашньому господарюванні, дати учням відомості про сучасну техніку, залучити учнів до основних видів сільськогосподарської праці, проектно-технологічної діяльності; сформувати навички розв'язання творчих завдань практичного характеру.

А.Н. Коляда

Черниговский государственный педагогический университет имени Т.Г. Шевченко

ул. Гетьмана Полуботка, 53, г. Чернигов, 14013, Украина

ПОДГОТОВКА СТАРШЕКЛАСНИКОВ СЕЛЬСКИХ ШКОЛ К ФЕРМЕРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Рассмотрена необходимость более эффективной подготовки учеников сельских школ к последующей деятельности в сфере агропромышленного производства. Выделены знания и умения, которыми должен владеть современный фермер. Заложены основы по созданию программы интегрированного курса с подготовки учеников к фермерской деятельности.

Ключевые слова: фермерство, сельская школа, кружковая работа, конструкторская и изобретательская деятельность, современные технологии.

А.М. Kolyada

T. Shevchenko State Pedagogical University of Chernihiv

53 Getmana Polubotka st., Chernihiv, 14013, Ukraine

SENIOR PUPILS PREPARATION OF VILLAGE SCHOOLS TO FARMER ACTIVITY

The necessity of more effective village school pupils' preparation to subsequent activity in the field of agroindustrial production is considered. Knowledge and abilities which a modern farmer must have are selected. Foundations of the program of integrated course for pupils' preparation to farmer activity are layed.

Key words: *farming, village school, circle work, designer and inventor activity, modern technologies.*

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників(ДКХП). Випуск 2 "Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ним послуги".-Київ: Укראгропромпродуктивність, 2004.
2. Техническое моделирование и конструирование: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. "Общетеchnические дисциплины и труд"/ В.В. Колотилов, В.А. Рузаков, Ю.И. Иванов и др.; под общ. ред. В.В Колотилова.- М.: Просвещение, 1983.- 255 с., ил.